

ArkitekturKultur

On | auf

Mikael Olsson

Steidl Verlag, 2020

BOK Arkitektur och fotografi. Sedan 1800-talet har fotografiet varit arkitekturens ständiga följeslagare. Bekräftande, hyllande – eller förgörande.

En arkitekt sade en gång till mig: ”Se till att få huset byggt, fotografera det och glöm det. För så snart det tas i bruk börjar förfallet och då vill du inte se det.”

Men en annan sa det motsatta: ”En byggnad kan inte bedömas förrän efter minst tio år då den fått sin patina. Och egentligen inte förrän den genomgått hela sin livslängd och blivit en ruin.”

Mikael Olsson är arkitekturfotografins hemliga agent. Han dimper ner i miljöer över hela världen; en filmstjärnas hem, en modebutik eller en villa. Lyx och flärd. Miljöerna förevisas i det ögonblick då total perfektion råder, innan fallet, för publiceringar i prestigefyllda tidskrifter. Men Olsson har också en annan sida. Fascinationen för den långsamma förvandling där arkitektur möter natur, slump och tid. Under flera år skapade han bildsviterna av Bruno Mathssons två hus Södrakull och Frösakull, då övergivna. Nu är det dags igen.

I boken *on | auf* har Olsson följt den paviljong som arkitektduon Herzog & De Meuron ritade tillsammans med konstnären Ai Weiwei för Serpentine Gallery för – just det – snart tio år sedan. 2012 uppfördes den som en tillfällig installation i Hyde Park, London. Trion gestaltade ett sjunkande rum; en konstruktion mestadels belägen under markytan. Den cirkulära ovansidan bestod av en vattenspegel, paviljongens inre hade terrasserade nivåer med sittplatser för publiken. I bilder från invigningen syns människor mingla runt och inne i verket. Associationerna till stigande havsnivåer och en sjunkande civilisation är inte långsökta. I dag är paviljongen belägen hos en privat

samlare i ett landskap i södra England.

Här har Mikael Olsson vistats, inväntat rätt ljus, fotograferat. Vidare har han besökt Ai Weiweis ateljé i Kina och Herzog & De Meurons studio i Basel och avbildat fragment av modeller och skisser, som ett slags arkeologiska fynd.

Nu är paviljongen något åldrad. Vi befinner oss långt från 2012 års festligheter. Möjligen skulle en fågelskådare kunna dyka upp i den stillhet som Olsson förmedlar. Men framför allt tycks paviljongen genom sin placering i landskapet skapa en plats, ungefär så som Martin Heidegger beskriver det i essän *Building, dwelling, thinking* där han menar att människan alstrar platser genom sitt varande och byggande. Det lätta förfall som Mikael Olsson väljer att avbilda i mjuka färgtoner får betydelse. Jag ser kopplingen till framtiden lika mycket som till historien. The Sunken Pavillion ska inte restaureras tänker jag, för som 1800-tals poeten och kritikern Johan Ruskin uttryckte saken i *The Seven Lamps of Architecture*: ”Det är omöjligt, lika omöjligt som att väcka de döda till liv, att restaurera något som en gång varit stort och skönt i arkitekturen”. Som så många andra under romantiken ansåg Ruskin att ruinen bar på en högre autencitet än ett restaurerat monument.

Mikael Olssons blick tycks se det samma. The Sunken Pavillion blir genom hans blick ett verk som blir allt mer färdigställt ju längre tiden lider, konceptuellt och estetiskt. Alger har färgat vattenspegelns botten röd, blad och stenar har tagit plats på den folktomma stengången. De runda formerna som startade på ritbord och i modeller speglar i dag himmel, trädtoppar och kullar. Tio år efter sitt uppförande, visar Olsson i *on | auf* hur det sublimes träder fram när kuslighet och hopp förenas: Naturen och livet kommer att överleva oss när vår civilisation har sjunkit. Då uppstår nya världar.

Maria Lantz